

2021

Juvan Vehmaan alueen
asemakaavoitukseen
liittyvä luontoselvitys 2021

Petri Parkko

31.10.2021

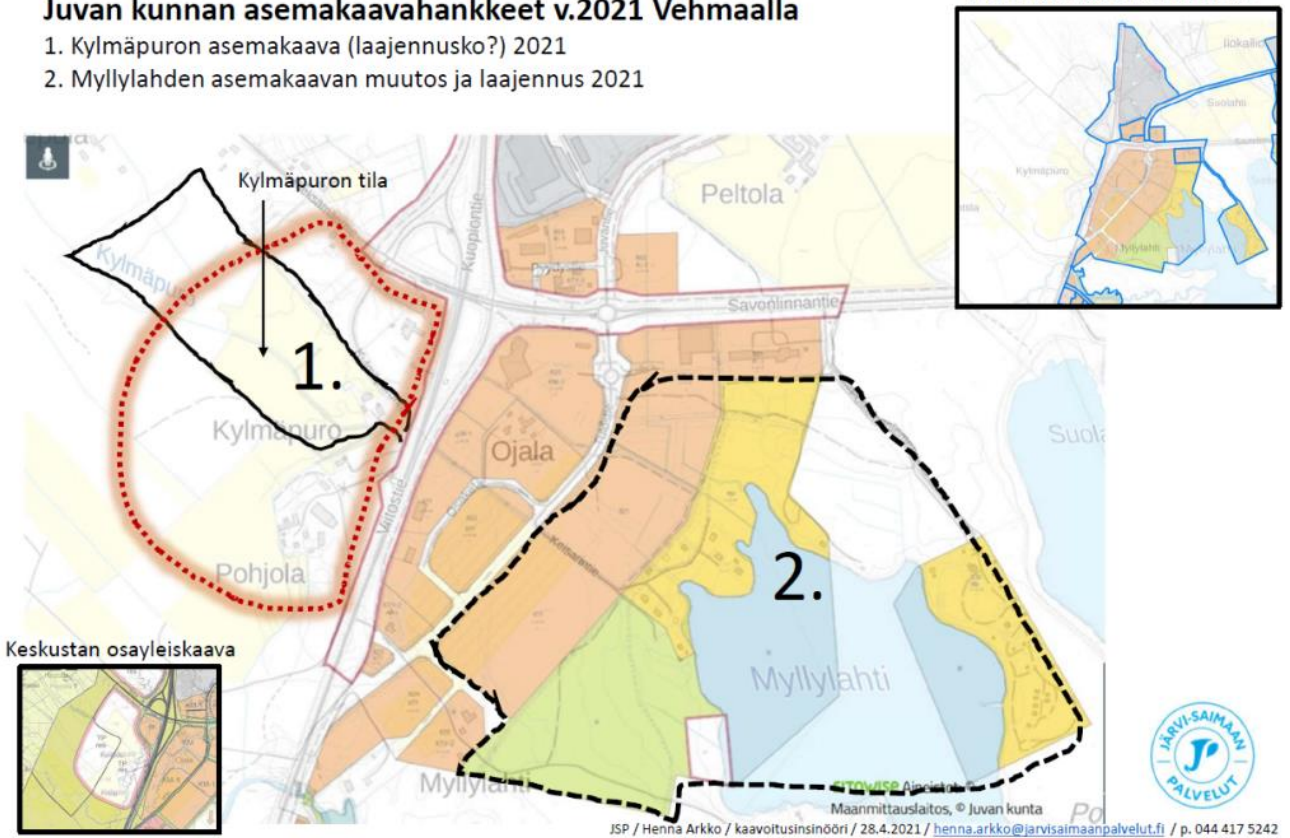
Taustoja

Juvan Vehmaalla on käynnissä kaksi asemakaavahanketta: 1. Kylmäpuron asemakaava ja 2. Myllylahden asemakaavan muutos ja laajennus (kartta 1). Kaavasuunnittelua varten tarvittiin tiedot alueiden merkittävistä luotoarvoista. Juvan kunta tilasi alueita koskevan luontoselvityksen 25.5.2021.

Juvan kunnan asemakaavahankkeet v.2021 Vehmaalla

1. Kylmäpuron asemakaava (laajennusko?) 2021
2. Myllylahden asemakaavan muutos ja laajennus 2021

Asemakaavoitettu alue

Kartta 1. Kylmäpuron (1.) ja Myllylahden (2.) asemakaava-alueet.

Menetelmät ja aineisto

Myllylahden alueen ensimmäinen maastokäynti tehtiin 28.6.2021, jolloin tehtiin sudenkorentoselvitys EU:n luontodirektiivin IV-liitteen lajien osalta. Työ tehtiin aikuishavainnointina klo 10.15–12.00, jolloin sää oli sudenkorentojen lentoaktiivisuuden kannalta hyvä: lämpötila +21 °C, tuuli 2–3 m/s, aurinkoista.

Kaavaan kuuluvat vesistön osat melottiin rannan läheisyydessä kanootilla läpi havainnoiden aikuisia sudenkorentoja kiikareilla.

Toisella maastokäynnillä 27.8.2021 molemmat kaava-alueet tutkittiin jalkaisin läpi niin, ettei merkittäviä katvealueita jäänyt. Maastossa havainnoitiin arvokkaita elinympäristöjä ja uhanalaisten ja direktiivilajien esiintymiä sekä niiden esiintymisen todennäköisyyttä. Arvokkailla elinympäristöillä tarkoitetaan luonnonsuojelulain, vesilain ja soveltaen metsälain 10 § suojelemia kohteita, uhanalaisia ja silmälläpidettäviä NT luontotyyppisiä, METSO-ohjelmaan sopivia metsiä sekä harkinnan mukaan muita arvokkaita elinympäristöjä.

Maastotöistä ja raportoinnista vastasi luontokartoittaja (EAT) Petri Parkko. Sudenkorentoselytyksen maastotöissä avusti Laura Parkko. Luontotyyppien uhanalaisuus raportissa perustuu vuoden 2018 arviointiin (Raunio & Kontula 2018) ja eliölajien vuoden 2019 arviointiin (Hyvärinen ym. 2019). Eliölajien nimeäminen on Suomen lajitietokeskuksen (Laji.fi) mukaan.

Reportissa käytetyt lyhenteet: Dir IV = EU:n luontodirektiivin IV-liitteen laji, jonka lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulla kielletty; EN = erittäin uhanalainen; VU = vaarantunut; NT = silmälläpidettävä.

1. Kylmäpuron alue (kartta 1, alue 1)

Alueen luonnon yleiskuvaus

Kylmäpuron kaava-alueesta suuri osa on aktiiviviljelyssä olevaa viljapeltoa, jonka läpi virtaavan ojan reunoilta oli kasvillisuus niitetty elokuussa 2021 lähes kokonaan (kuva 1). Ojassa kasvaa mesiangervon (*Filipendula ulmaria*), viitakastikan (*Calamagrostis canescens*), korpikaislan (*Scirpus sylvaticus*), ranta-alpin (*Lysimachia vulgaris*), isonokkosen (*Urtica dioica*) ja leskenlehden (*Tussilago farfara*) lisäksi haitallista vieraslajia, jättipalsamia (*Impatiens glandulifera*), joka on paikoin hyvin runsas. Valtatien ja peltojen välissä on kolme omakotitaloa piharakennuksineen, joista yksi oli autioitunut, sekä varttunutta ja harvennettua kuusivaltaista metsää mustikkatyyppin kankaalla.

Peltojen luoteispuolella on taimikkoa ja uusi huomattavan laaja siemenpuuasentoon hakattu aukko. Koivu- ja kuusitaimikossa kasvaa paljon pihlajaa (*Sorbus aucuparia*), vadelmaa (*Rubus idaeus*) ja

nurmilauhaa (*Deschampsia cespitosa*). Taimikossa virtaavalla osalla hiekkapohjaisesta ojasta (Kylmäpuro) kasvaa korpikaislaa, rantaminttua (*Mentha arvensis*), rönsyleinikkiä (*Ranunculus repens*), mesiangervoa, rentukkaa (*Caltha palustris*) ja ojakellukkaa (*Geum rivale*).

Kuva 1. Kylmäpuron alueesta suurin osa on viljapeltoa, jonka läpi virtaa oja. Juva 27.8.2021 © Petri Parkko

Päätelmät ja suositukset

Natura 2000-alueet ja luonnonsuojelualueet

Kaava-alueen läheisyydessä ei ole Natura 2000-ohjelmaan kuuluvia alueita, mutta sen eteläpuolella, Myllyojan varrella, on sekä yksityisiä että valtion luonnonsuojelualueita.

Arvokkaat elinympäristöt

Kaava-alueelta ei rajattu arvokkaiksi elinympäristöiksi luokiteltavia kohteita.

EU:n luontodirektiivin IV-liitteen lajit

Luontodirektiivin IV-liitteen lajeilla on suuri ohjaava vaikutus kaikessa maankäytön suunnittelussa, sillä lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulailta kielletty.

Liito-oravasta (*Pteromys volans*) Dir IV, VU on tehty havaintoja v. 2018 kaava-alueen läheisyydessä (Laji.fi), mutta asemakaavoitettavalla alueella on jäljellä hyvin vähän lajille sopivaa metsää. Asian varmistamiseksi olisi kuitenkin suositeltavaa tehdä liito-oravatarkistus huhtikuussa 2022 valtatie- ja peltojen välisillä metsäkuvioidilla.

Kaikki maassamme tavatut lepakkolajit on mainittu luontodirektiivin IV-liitteessä. Kaava-alueella ei ole erityisen hyviä ruokailu- ja siirtymäalueita lepakoille, mutta autioksi jääneessä omakotitalossa ja sen piharakennuksissa voi olla lepakoiden päivehtimispaikkoja. Koska ne tulkitaan luonnonsuojelulailta suojeluksi lisääntymis- ja levähdyspaikoiksi, on ennen mahdollista rakennusten purkua syytä tehdä lepakkotarkistus. Muiden kuin edellä mainittujen IV-liitteen lajien esiintyminen kaava-alueella on melko epätodennäköistä.

Uhanalaislajisto

Luonnonsuojelullisesti merkittävän uhanalaislajiston esiintyminen kaavamuutosalueella on epätodennäköistä. Suomen lakitietokeskuksen Laji.fi-tietokantaan ei ole tallennettu uhanalaisia lajeja koskevia havaintoja Kylmäpuron alueelta, mutta Myllyjojan varressa, on tiedossa oleva liito-oravan Dir IV, VU elinalue (ks. EU:n luontodirektiivin IV-liitteen lajit).

Loppupäätelmät

Alueella ei havaittu sellaisia merkittäviä luontoarvoja, joilla olisi rajoittavaa vaikutusta maankäyttöön. Haitallinen vieraslaji, jättipalsami (*Impatiens glandulifera*), tulisi hävittää ojista.

2. Myllylahden alue (kartta 1, alue 2)

Alueen luonnon yleiskuvaus

Myllylahden asemakaava-alue sijaitsee aivan Juvan ABC:n läheisyydessä (kuva 2). Alueesta suuren osan muodostaa karun Jukajärven Myllylahti, jonka vesi on kuitenkin selvästi humuspitoista. Vesikasvillisuus on niukkaa ja vain pohjukoissa esiintyy laajempia ilmaversoiskasvustoja ja rantasoita. Erityisen vähän vesikasvillisuutta on campingalueen edustalla. Lahdella havaittiin kesän 2021 maastokäynneillä laulujoutsenpari (*Cygnus cygnus*), varoitteleva kalatiira (*Sterna hirundo*) (raportin kansikuva) ja soidintava rantasipi (*Actitis hypoleucos*).

Kuva 2. Myllylahti on aivan Juvan ABC:n tuntumassa. Juva 28.6.2021 © Petri Parkko

Myllylahden itäreunan campingalue on voimakkaasti ihmisen muokkaamaa, ja merkittävien luontoarvojen esiintyminen on epätodennäköistä. Campingalueen pohjoispuolella on harvennettua varttunutta metsämäntyvaltaista metsää, jonka pensaskerroksessa kasvaa katajaa (*Juniperus communis*) ja kenttäkerroksessa puolukkaa (*Vaccinium vitis-idaea*), mustikkaa (*V. myrtillus*) sekä vähän kanervaa (*Calluna vulgaris*).

Pohjakerros muodostuu metsäsammalista. Metsässä havaittiin elokuun maastokäynnillä hömötiaisia (*Poecile montanus*) EN, hippiäisiä (*Regulus regulus*), puukiipijöitä (*Certhia familiaris*) sekä pyrstötiaisparvi (*Aegithalos caudatus*).

Myllylahden pohjoispuolella on ojitettuja rämemuuttumia ja turvekankaita, joiden puustona kasvaa metsämäntyä, metsäkuusta ja hieskoivua. niiden valtavarpuina kasvaa mustikka, mutta myös suovarpuja, suopursua (*Rhododendron tomentosum*), vaiveroa (*Chamaedaphne calyculata*), juolukkaa (*Vaccinium uliginosum*) ja muurainta (*Rubus chamaemorus*), esiintyy edelleen. Mökkitien varrella havaittiin elokuun maastokäynnillä pyy (*Tetrastes bonasia*) vu.

Kuva 3. Kaava-alueen pohjoisosan ajoura johtaa varttuneen mäntyvaltaisen kasvatusmetsän läpi. Juva 27.8.2021 © Petri Parkko

Ojitetun suon pohjoispuolella kasvaa tasaikäistä varttunutta mäntyvaltaista kasvatusmetsää, jonka läpi johtaa ajoura/ polku (kuva 3). Sen varsilla kasvaa paikoin kangasmaitikkaa (*Melampyrum pratense*), joka on kirjoverkkoperhosen (*Euphydryas maturna*) Dir IV toukkien ravintokasvi.

Myllylahden luoteispuolella kasvaa eri-ikäisiä talousmetsiä. Alueen itäreunan, lounaan suuntaan johtavan, polun varsilla on ojat, joissa kasvaa mm. viitakastikkaa ja saroja (*Carex*) sekä paljon korpikaislaa. Sen molemmin puolin puusto on varttunutta metsäkuusta, koivua ja metsämäntyä. Haitallinen vieraslaji,

jättipalsami (kuva 4) on levinnyt ojiin. Polku ylittää leveän valtaojan, jonka varsilla kasvaa paljon pajuja (*Salix*) sekä harmaaleppää (*Alnus incana*). Aivan eteläisimmässä osassa polku muuttuu hiekkapohjaiseksi.

Kuva 4. Haitallinen vieraslaji jättipalsami on levinnyt Myllylahden länsipuolen ojiin. Juva 27.8.2021 © Petri Parkko

ABC-liikennemyymälän suunnasta virtaavan valtaojan eteläpuolella kasvaa varttunutta koivua, metsämäntyä ja metsäkuusta mustikkaturvekankaalla. Kaava-alueen läntisin reuna on puustoltaan hyvin nuorta, n. 10–15-vuotiasta. Läntisimmän osan pelto on edelleen aktiiviviljelyssä. Myllylahden länsiosassa on melko laaja ojitettu turvekangas, jonka harvennettuna puustona kasvavat varttuneet metsämännyt ja metsäkuuset.

EU:n luontodirektiivin IV-liitteen lajin lisääntymispaikka

Lummelampikorenon (*Leucorrhinia caudalis*) Dir IV lisääntymispaikka (kartta 2)

Myllylahdella, aivan kaava-alueen reunan saraikossa (kuva 5) havaittiin 28.6.2021 kaksi lummelampikorentokoirasta (kuva 6). Paikalla kasvaa myös isoulpukkaa (*Nuphar lutea*) sekä vähän järviruokoa (*Phragmites australis*) ja järvikortetta (*Equisetum fluviatile*). Lummelampikorentokoirat vartioivat reviiriään keluslehtisillä, joten lisääntymispaikoilla kasvaa lähes aina isoulpukkaa tai lumpeita (*Nymphaea*).

Kuva 5 (vas.). Lummelampikorenon lisääntymishabitaattia. **Kuva 6** (oik.). Lummelampikorentokoiras. Juva, Myllylahti 28.6.2021 © Petri Parkko

Uhanalaiset lajit

Hömötiainen (*Poecile montanus*) EN (kuva 7)

Hömötiaiskoiras lauloi 28.6.2021 Myllylahden pohjoispuolen rantametsässä. Lajista tehtiin havaintoja myös elokuun maastokäynnillä, jolloin kaava-alueen itäreunan metsässä havaittiin tiaisparvessa useita yksilöitä. Asemakaava-alueella on hyvin vähän lahopökölöitä, mutta hömötiaisen pesintä voisi olla mahdollista esimerkiksi Myllylahden pohjoispuolen rämemuuttamalla. Kaava-alueen metsät eivät ole kuitenkaan erityisen hyvää habitaattia luonnontilaisia metsiä suosivalle lajille.

Pyy (*Tetrastes bonasia*) vu

Pyy havaittiin Myllylahden pohjoispuolen mökkitiellä 27.8.2021. Laji voi pesiä myös nuorissa metsissä ja kuuluu suurella todennäköisyydellä kaava-alueen pesimälinnustoon.

Kuva 7. Erittäin uhanalaiseksi arvioitu hömötiainen Myllylahden asemakaava-alueen itäosassa 27.8.2021 © Petri Parkko

Arvokas elinympäristö

Myllylahden rantasuo (kartta 2)

Myllylahden pohjukassa on pieni ja reunoiltaan rikkonainen nevakuvio (kuva 8), jonka reunoilla kasvaa suomyrttiä (*Myrica gale*) ja vaiveroa. Avosuo on pullosaravaltainen (*Carex rostrata*), mutta myös leveäosmankäämiä (*Typha latifolia*), kurjenjalkaa (*Comarum palustre*), isokarpaloo (*Vaccinium oxycoccos*), vehkaa (*Calla palustris*) ja tupasvillaa (*Eriophorum vaginatum*) kasvaa paljon. Pohjakerroksen muodostavat rahkasammalet (*Sphagnum*). Kohteen rikkonaisilla reunoilla on hyvää lisääntymishabitaattia sudenkorenoille, mutta IV-liitteen lajeista ei tehty havaintoja.

Rajaukseen otettiin mukaan suon läpi johtava vedenjuoksu-uoma luonnontilaisen kaltaiselta osaltaan, sillä se voidaan tulkita vesilain suojelemaksi noroksi. Uoma yhtyy suolta tulevaan ojaan.

Kartta 2. Myllylahden alueen luontokohteet: lummelampikorenon lisääntymispaikka on merkitty punaisella pallolla ja arvokas elinympäristö on rajattu vihreällä © Maanmittauslaitos.

Päätelmät ja suositukset

Natura 2000-alueet ja luonnonsuojelualueet

Kaava-alueen läheisyydessä ei ole Natura 2000 -ohjelmaan kuuluvia alueita, mutta alueen eteläpuolella, Myllyjoen varressa, on kaksi yksityistä luonnonsuojelualuetta.

Arvokkaat elinympäristöt

Kaava-alueelta rajattiin vain yksi arvokas elinympäristö (kartta 2), joka tulisi jättää rakentamisen ja kaivutoiminnan ulkopuolelle. Kohde on myös potentiaalinen IV-liitteen sudenkorentolajien lisääntymispaikka.

Kuva 8. Myllylahden pohjoispuolen pieni nevakuvio 27.8.2021 © Petri Parkko

EU:n luontodirektiivin IV-liitteen lajit

Myllylahdella havaittiin kesäkuun 2021 maastokäynnillä kaksi lummelampikorennon (*Leucorrhinia caudalis*) Dir IV koirasta sopivassa lisääntymishabitaatissa (kartta 2). Saraikkoa kasvava pohjukka on syytä jättää kokonaan rakentamis- ja kaivutoiminnan ulkopuolelle.

Kaava-alueella kasvaa hyvin vähän metsähaapaa, mikä on liito-oravan (*Pteromys volans*) Dir IV, VU tärkein ravintopuu. Vaikka lajista on tehty havaintoja läheisen Myllyjoen varressa, ei lisääntyminen alueella ole todennäköistä. Erillistä liito-oravaselvitystä ei arvioida tarpeelliseksi.

Kaava-alueella ei havaittu lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikoiksi sopivia kohteita, mutta ruokailevien yksilöiden esiintyminen on hyvin todennäköistä. Merkittävät siirtymä- ja ruokailualueet tulisi huomioida asemakaavoissa, mutta niiden rajaaminen edellyttäisi lepakkoselvitystä. Alueella risteilevät varttuneen metsän reunustamat polut ja mökkitiet ovat potentiaalisia lepakoiden, erityisesti viiksisiippojen (*Myotis mystacinus/brandtii*) ruokailualueita.

Kaava-alueeseen kuuluvat Myllylahden rannat ovat liian karuja viitasammakon (*Rana arvalis*) Dir IV kutupaikoiksi. Kaava-alueen pohjoisosassa kasvaa paikoin kirjoverkkoperhosen (*Euphydryas maturna*) Dir IV toukkien ravintokasvia kangasmaitikkaa, mutta alueella ei ole erityisen hyviä lisääntymispaikkoja lajille. Muiden kuin edellä mainittujen IV-liitteen lajien esiintyminen kaavoitettavalla alueella on melko epätodennäköistä.

Uhanalaislajisto

Alueella havaittiin kaksi uhanalaista lintulajia, hömötiainen (*Poecile montanus*) EN ja pyy (*Tetrastes bonasia*) vu. Hömötiainen pesii lahopötkkelöissä, joita alueella on hyvin vähän. Laji pesii todennäköisesti jossain lähialueella ja käyttää kaavoitettavan alueen metsiä ruokailualueenaan, mutta pyy kuuluu melko varmasti pesimälinnustoon. Muun luonnonsuojelullisesti merkittävän lajiston esiintyminen on epätodennäköistä.

3. Lähteet

Hyvärinen, E., Juslen, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. 2019: Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.

Kontula, T. & Raunio, A. (toim.) 2018: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 2: luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö. Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018. 925 s.